

UMUMIY O'RTA TA'LIM O'QITUVCHILARIDA KKASBIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Sharopova Xolida Salimovna

Osiyo Xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada kasbiy-pedagogik madaniyatni shakllantirish haqida fikr-mulohazalar bildirildi.

Kalit so'zlar: madaniyat, mezonlar, bilim, malaka, ijodkorlik, faoliyat

Mezon - bu belgi bo'lib, uning asosida baho, hukm chiqariladi. Kasbiy pedagogik madaniyat mezonlari madaniyatni tizimli tushunish, uning tarkibiy va funktsional tarkibiy qismlarini aniqlash, madaniyatni ijodiy rivojlanish jarayoni va natijasi sifatida talqin qilish va kasbiy va ijodiy faoliyatda pedagogik qadriyatlar, texnologiyalarni yaratish asosida belgilanadi. o'qituvchi shaxsining o'zini o'zi anglashi.

Kasbiy va pedagogik madaniyatning moslashuv darajasi o'qituvchining pedagogik voqelikka beqaror munosabati bilan tavsiflanadi. Pedagogik faoliyatning maqsad va vazifalarini u umumiy tarzda belgilaydi. O'qituvchi psixologik-pedagogik bilimlarga befarq munosabatda bo'ladi, bilimlar tizimi mavjud emas va uni aniq pedagogik vaziyatlarda qo'llashga tayyor emas. Kasbiy-pedagogik faoliyat ilgari ishlab chiqilgan sxema bo'yicha ijodkorlikdan foydalanmasdan quriladi. Bu darajadagi o'qituvchilar kasbiy-pedagogik o'z-o'zini takomillashtirish borasida faollik ko'rsatmaydi, kerak bo'lganda malaka oshirishni amalga oshiradi yoki umuman rad etadi.

Reproduktiv daraja pedagogik voqelikka barqaror qadriyat munosabati tendentsiyasini anglatadi: o'qituvchi psixologik-pedagogik bilimlarning rolini yuqori baholaydi, pedagogik jarayon ishtirokchilari o'rtasida sub'ekt-sub'ekt munosabatlarini o'rnatish istagini ko'rsatadi, u yuqori ko'rsatkichga ega. pedagogik faoliyatdan qoniqish hissi. Kasbiy va pedagogik madaniyatni rivojlantirishning ushbu darajasida o'qituvchi maqsadni belgilash va kasbiy harakatlarni rejalashtirishni o'z ichiga olgan konstruktiv va prognostik vazifalarni muvaffaqiyatli hal qiladi.

Ijodiy faoliyat ishlab chiqarish faoliyati bilan chegaralanadi, ammo standart pedagogik vaziyatlarda yangi echimlarni izlash elementlari allaqachon mavjud. Ehtiyojlar, qiziqishlar va mayllarning pedagogik yo'nalishi shakllanadi. O'qituvchi kasbiy rivojlanish zarurligini biladi. Kasbiy pedagogik madaniyat namoyon bo'lishining evristik darajasi ko'proq maqsadlilik, kasbiy faoliyat yo'llari va vositalarining barqarorligi bilan tavsiflanadi. Kasbiy-pedagogik madaniyatning ushbu darajasida texnologik komponentning tuzilishida o'zgarishlar ro'y beradi; baholash-axborot va tuzatish-tartibga solish vazifalarini hal qilish ko'nikmalari

mavjud. O'qituvchilar faoliyati doimiy izlanish bilan bog'liq; ular ta'lim va tarbiyaning yangi texnologiyalarini ta'kidlaydilar, ular o'z tajribalarini boshqalar bilan baham ko'rishga tayyor. Taklif etilayotgan malaka oshirish shakllari tanlab ko'riladi, ular o'z shaxsiyati va faoliyatini bilish va tahlil qilishning asosiy usullarini o'zlashtiradilar.

Ijodiy daraja pedagogik faoliyat samaradorligining yuqori darajasi psixologik-pedagogik bilimlarning harakatchanligi, talabalar va hamkasblar bilan hamkorlik va hamkorlik munosabatlarini o'rnatish bilan tavsiflanadi. O'qituvchi faoliyatining ijobiy-emotsional yo'nalishi shaxsning doimiy o'zgaruvchan, faol ijodiy va o'z-o'zini ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi. Analitik-refleksiv qobiliyatlar katta ahamiyatga ega. Texnologik tayyorgarlik yuqori darajada bo'lib, texnologik tayyorgarlikning barcha tarkibiy qismlari bir-biri bilan chambarchas bog'liq. Pedagogik improvizatsiya, pedagogik sezgi, tasavvur o'qituvchi faoliyatida muhim o'rin tutadi va pedagogik muammolarni hal qilishga yordam beradi. Shaxsning tuzilishi ilmiy va pedagogik qiziqishlar va ehtiyojlarni uyg'un tarzda birlashtiradi. O'qituvchilar qiziqishadi turli yo'llar bilan pedagogik mahorat va pedagogik madaniyatni oshirish. Ko'pincha ularning o'zlari malaka oshirish tashabbuskorlari bo'lib, o'z tajribalarini bajonidil baham ko'rishadi va hamkasblarining tajribasini faol o'zlashtiradilar, ular takomillashtirish istagi bilan ajralib turadi.

Kasbiy va pedagogik madaniyatni shakllantirishning 3 darajasi mavjud: Moslashuvchanlik darajasi o'qituvchining pedagogik voqelikka beqaror munosabati bilan tavsiflanadi. Kasbiy pedagogik madaniyat namoyon bo'lishining evristik darajasi ko'proq maqsadlilik, kasbiy faoliyat yo'llari va vositalarining barqarorligi bilan tavsiflanadi. Ijodiy daraja pedagogik faoliyat samaradorligining yuqori darajasi, psixologik-pedagogik bilimlarning harakatchanligi, talabalar va hamkasblar bilan hamkorlik va hamkorlik munosabatlarini o'rnatish bilan tavsiflanadi.

Kasbiy-pedagogik madaniyatning tashuvchilari pedagogik ishlarni amalga oshirishga chaqirilgan shaxslardir.

Pedagogik madaniyat muammosi S.I. kabi tadqiqotchilarning ishlarida o'z ifodasini topgan. Arxangelskiy, A.V. Barabanlar, E.V. Bondarevskaya, V.A. Slastenin va boshqalar. pedagogik faoliyat xususiyatlarini tahlil qilish, o'qituvchining pedagogik qobiliyatini, pedagogik mahoratini o'rganish bilan bog'liq holda.

V. A. Slastyonin kasbiy-pedagogik madaniyatning quyidagi tarkibiy qismlarini ajratadi.

Kasbiy-pedagogik madaniyatning aksiologik tarkibiy qismi insoniyat tomonidan yaratilgan va ta'lim rivojlanishining hozirgi bosqichida yaxlit pedagogik jarayonga kiritilgan pedagogik qadriyatlar yig'indisidan iborat. Kasbiy-pedagogik madaniyatning texnologik tarkibiy qismi o'qituvchining pedagogik faoliyatining metod va usullarini o'z ichiga oladi. Shaxsiy-ijodiy komponent. Kasbiy pedagogik madaniyatning shaxsiy va ijodiy tarkibiy qismi uni o'zlashtirish va uni ijodiy harakat sifatida amalga oshirish mexanizmini ochib beradi. I.F. Isaev kasbiy-

pedagogik madaniyatni shakllantirishning to'rtta darajasini ajratib ko'rsatadi: adaptiv, reproduktiv, evristik, ijodiy.

Hozirgi vaqtda madaniy saviyani saqlash, bo'lajak o'qituvchining o'quv jarayonini malakali tashkil etish qobiliyatini rivojlantirish, madaniy rivojlanishga intilishning namoyon bo'lishi, madaniyat va madaniyat yaratish qobiliyati tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu Rossiyaning milliy manfaatlarini bilan bog'liq - yosh avlodni tarbiyalash Rossiyaning madaniyat, fan va ta'lim darajasi yuqori bo'lgan mamlakat sifatida dunyoning etakchi davlatlari orasida o'rnini saqlab qolishning muhim omilidir.

Bu muammoning yechimi yuqori malakali o'qituvchi-metodist, fan o'qituvchisini tayyorlashdan umumiy madaniyat va uning pedagogik tarkibiy qismiga ega bo'lgan o'qituvchining yuksak madaniyatli shaxsini shakllantirishga e'tiborni o'zgartirishni taqozo etadi.

O'qituvchining pedagogik madaniyati pedagogik jarayonlarni nazariy (ta'lim jarayonini tayyorlash va tashkil etish sohasida ilmiy fikrlash uslubini o'zlashtirish) va amaliy (o'quv jarayonini modellashtirish, pedagogik vazifalarni ijodiy hal qilish qobiliyati) o'zgartirishda namoyon bo'ladi. muammolar, tashkiliy va pedagogik aks ettirish qobiliyatiga ega bo'lish) darajalari.

Pedagogik madaniyatga ega bo'lgan, madaniy o'z-o'zini tarbiyalashga, o'z-o'zini rivojlantirishga, o'zini o'zi anglashga, madaniy ijodkorlik qobiliyatiga, madaniy ijodkorlikka tayyor bo'lgan yuqori malakali mutaxassisni tayyorlash juda mashaqqatli va noaniq jarayondir. Buning sababi shundaki, bo'lajak o'qituvchining pedagogik madaniyati uning madaniy amaliyotlarni o'zlashtirish, ishtirok etish va yordam berish tamoyillari asosida o'quv jarayonining boshqa sub'ektlari bilan o'zaro munosabatda bo'lish qobiliyati, madaniy madaniyatni o'zlashtirish va to'plash istagi bilan belgilanadi. tajriba, tashkiliy-pedagogik faoliyatda madaniy-ijodiy vaziyatlarni modellashtirish va madaniy qadriyatlarni qabul qilishga tayyorlik.harakat uchun qo'llanma sifatida. Binobarin, bo'lajak o'qituvchining o'zi uning pedagogik madaniyatini shakllantirishni ta'minlovchi o'z-o'zini yaratuvchi kuchdir. Shu ma'noda, uning sub'ektiv xususiyatlari to'liq eng muhim va muhim deb hisoblanishi mumkin bo'lgan asosiy kuchdir.

Chelyabinsk davlat pedagogika universiteti o'qituvchilarining talabalarni bo'lajak mutaxassis sifatida tayyorlash mavzusidagi fikrlarini ularning yuqori madaniy pedagogik yo'nalishi nuqtai nazaridan o'rganish shuni ko'rsatdiki, bo'lajak o'qituvchilarning qarashlari madaniy bilimlarni o'zlashtirish zarurligini tushunish nuqtai nazaridan bir xil emas. tajriba. Bo'lajak mutaxassislar o'z faoliyatlarida faol, ammo madaniy amaliyotlarni o'z-o'zidan o'rganish muhimligini anglamaydilar va madaniyat va madaniyat yaratish qobiliyatini rivojlantirishning hojati yo'q

deb noto'g'ri ishonishadi, ular madaniy qadriyatlarni madaniy qadriyatlar sifatida qabul qilishga tayyor emaslar. harakat qilish uchun qo'llanma, ular har doim ham rozilik va sheriklik tamoyillari asosida o'zaro ta'sir qila olmaydi. Respondentlar ushbu guruh talabalarini "ongsiz" deb belgilashgan. Ularning nuqtai nazaridan, bu guruh talabalarning 50% dan ortig'ini o'z ichiga oladi. O'qituvchilarning ta'kidlashicha, ba'zi talabalar - bo'lajak o'qituvchilar fan bo'yicha bilim olishning o'zi etarli ekanligiga ishonch hosil qilishadi va ular allaqachon yaxshi mutaxassis va yaxshi o'qituvchi bo'lishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.V.Karimova. Pedagogika.Psixologiya. Ma'ruzalar matni. Toshkent, 2008 yil.
- 2.B.Ziyomhammadov. Pedagogika. O'quv qo'llanma. Toshkent, 2006 yil.
3. A.Abduxadov. Pedagogik mahorat asoslari. Ma'ruzalar matni. Toshkent, 2009 yil
4. Egamberdieva, T., & Alimjonova, M. (2020). PEDAGOGICAL NECESSITY OF DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN STUDENTS IN THE CONDITIONS OF GLOBALISATION OF EDUCATION. Scientific Bulletin of Namangan State University, 2(6), 277-283.
5. Tojaliev, A. A. (2021). Higher education system-a guarantee of sustainable development of society. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(9), 10211025.
6. Kosimova, G. (2020, June). THE POWER OF THE TRUE WORD. In Archive of Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 27-29).
7. Yusupovich, I. V., Pirnazarovich, R. R., & Mamatojievich, M. A. (2022). Using Social Forms in German Language Lessons its Benefits. European Multidisciplinary Journal of Modern Science, 4.